

δρεάδου ἐγνωρίζοντο πρὸ πολλοῦ, ζῶντος ἀκόμη τοῦ πατρός της, ὅτε ὁ καθηγητὴς ἦτο, ὡς εἶνε καὶ σήμερον, ἐκ τῶν οἰκείων. Τὸ νὰ ἐκτιμηθῇ ὑπ' αὐτοῦ τὸ πνεῦμά της καὶ ἡ μόρφωσίς της, νάγαπηθῇ καὶ νὰ ζητηθῇ εἰς γάμον, δὲν το ἰθεῶρει βεβαίως ἡ Ἑρμινία ἐκ τῶν μικροτέρων εὐτυχιῶν τοῦ βίου της. Τὸ ἔλεγε καθαρά, μὲ τὸ μειδιάματά της τὸ ἐξαίσιον, τὴν ἀψευδῇ ἐνδείξειν τῆς ἀγαθότητός της: «Ὡραιότερον γάμον δὲν ἔμπορουσε νὰ ὀνειρευθῇ. Ἦτο τόσῳ χαριτωμένος, τόσῳ διαπρεπὴς ἀνθρώπος ὁ κ. Ἀνδρεάδης! Ἀλλ' ἦτο χῆρος μὲ δύο παιδιὰ... τόσῳ τὸ καλλίτερον! Μήπως δὲν ἐφαίνετο νεώτερος ὅλων τῶν περὶ αὐτὴν ἐπιδόξων μνηστέρων;

"Ἐπὶ συνέχεια

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΠΕΡΙΕΡΓΑ

Ἀνάθησος ὄχι Ἀνάδυσσος.

Πρὸς τὴν μεσημερινὴν ἄκραν τῆς Ἀττικῆς, παρὰ τὸ ἀκρωτήριον τῆς Ἀστυπαλαίας, εἰς ὃ τερματίζεται ὁ βουνὸς Ἐλυμπος ἢ Ὀλυμπος, ὑπάρχει ὄρυγμα ἀνασπεπταμένος πρὸς Μ καλούμενος τῆς Ἀνάδυσσου, αὐτὸ δὲ καὶ ἀλικιὴ ἐνεργεία, καλούμεν Ἀλικιὴ τῆς Ἀνάδυσσου.

Τὸ ὄνομα Ἀνάδυσσος δὲν ἀναφέρεται ὑπὸ ἀρχαίων συγγραφέων, οὐδ' ὑπὸ μεταγενεστέρων· ἐλήθη ἐκ τῆς γλώσσης τῶν οἰκούντων τὴν Ἀττικὴν, ὀνομαζόντων οὕτω πρὸ ἀμνημονεύτων χρόνων τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος θέσιν καὶ τὰ περὶχωρα αὐτῆς.

Ὁ φαινόμενη ἐκ πρώτης παρατηρήσεως σύνθεσις τοῦ ὀνόματος ἐκ τῆς ἀνὰ προθέσεως καὶ ἄβυσσος καθιέρωσε τὴν διὰ τοῦ ὅ ψιλὸν γραφήν. Ἡ λέξις εἶνε βεβαίως ἐλληνικὴ, καίτοι ἐν χρήσει παρὰ τοῖς χωρικοῖς τῆς Ἀττικῆς, τοῖς λαλοῦσι τὴν ἀλθανικὴν, ἢ σύνθεσις ὅμως τῆς λέξεως, ὡς ἐξελαμβάνετο μέχρι τοῦδε, οὐδεμίαν ἔχει πραγματικὴν ἔννοιαν. Ἡ πρόθεσις ἀνὰ συντεθειμένη τῇ λέξει ἄβυσσος οὐδεμίαν νέαν ἔννοιαν παρέχει αὐτῇ. οὐδὲ ἡ σημασία τῆς λέξεως ἄβυσσος ἐπιτρέπει λογικῶς σύνθεσιν μετὰ τῆς προθέσεως ἀνὰ. Λέξις κυρίως ἐμφανίσασα τὸ ἀμέτρητον καὶ ἀπειρον βάθος, τὸ ἀκατανόητον εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ἀντίληψιν, ἀποκρούει ἀφ' ἑαυτῆς σύνθεσιν μετὰ προθέσεως σημαίνουσης ἐν συνθέσει τὸ ἐπάνω, ἢ τὸ ὀπίσω, ἢ τὸ πάλιν, οὐ μόνον εἰς τὴν ἀρχαίαν ἐλληνικὴν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν νέαν· ἀλλὰ πλὴν τοῦ ὅτι ἡ σύνθεσις τῆς λέξεως γραμματικῶς δὲν δύναται νὰ ὑποστηρίχθῃ, ἔχουμεν καὶ τὸ ἀνυπαρκτον ἐντελῶς ἄβυσσου εἰς τὸ μέρος τοῦτο. Ὁ λαὸς καλεῖ ἄβυσσους ῥωγμάς γῆς, ἢ βάραθρα ἀμετρήτου βάθους, ἢ λίμνας, ἃς θεωρεῖ ἄνευ πυθμένος· καὶ προχειρῶς ἐνθυμούμαι ὅτι ἡ λίμνη τῆς Λέρνης ὀνομάζεται ἄβυσσος, ὡς καὶ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων (ὅρα ἐμὴν Γεωγρ. Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας σελ. 44), ἐπίσης ἐν Κεφαλληνίᾳ ὑπάρχει λίμνη, ἣν οἱ κάτοικοι καλοῦσιν ἄβυσσον καὶ Ἀκωλὴν, ἃς θεωροῦντες αὐτὴν ἄνευ πυθμένος. Ἐν Ἀναδύσῳ ὅμως τοιαύτη ἄβυσσος, ὡς εἴπομεν, δὲν ὑπάρχει.

Οἱ ἀρχαιολόγοι καὶ γεωγράφοι, οἱ ἀσχοληθέντες

περὶ τὴν τοπογραφίαν τῶν ἀρχαίων δῆμων τῆς Ἀττικῆς, καὶ λαβόντες ὡς ὁδηγόν, πᾶν ὁρθῶς, ἡγούμενου τοῦ Λήκ, τὰ σημερινὰ πολλαχού ὀνόματα τῶν τόπων, ἔλαβον ὑπ' ὄψιν καὶ τὸ γεωγραφικὸν ὄνομα Ἀνάδυσσος· πάντες δὲ ὁ εἰς ἀποδεχόμενος τὴν γνώμην τοῦ ἐτέρου παραδέχονται ὅτι τὸ ὄνομα Ἀνάδυσσος εἶνε παραφθορὰ τοῦ ὀνόματος Ἀναφλύστος, ὅπερ ἔφερον ἀρχαῖος δῆμος τῆς Ἀττικῆς, καίμενος πρὸς Β τοῦ βουνοῦ Ὀλύμπου. Ἡ γνώμη αὕτη καθ' ἡμᾶς εἶνε ἐντελῶς ἀπορριπτέα.

Καθ' ἡμᾶς ἡ ἀληθὴς ἔννοια τοῦ ὀνόματος Ἀνάδυσσος ἐξάγεται σαφῶς καὶ ἀναμφισβήτητως ἐκ χωρίου τοῦ Ξενοφώντος. Ὁ συγγραφεὺς οὗτος ἐν τοῖς περὶ Πέρων ἢ περὶ Προσδῶν (53) γράφει ὅτι ἂν ποτε ἤθελεν ἐπέλθαι πόλεμος εἰς τὴν Ἀττικὴν, δὲν ἤθελεν ἐκλίπει τὰ ἀργύρεα τοῦ Λαυρείου, διότι ταῦτα προστατεύουσι δύο ἐχυραὶ θέσεις πρὸς τὴν θάλασσαν, ἐνθα ἡδύναντο ν' ἀποθιβάσθῃσι πολέμιοι, τὸ τεῖχος ἐν Ἀναφλύστῳ πρὸς τὴν δυτικὴν θάλασσαν, καὶ τὸ τεῖχος ἐν Θορικῷ πρὸς τὴν ἀνατολικήν.

Ἀλλ' ὁ Ξενοφὼν στρατηγηματικώτερον ἐξετάζων τὰ τῆς ἀσφαλείας τῶν ἀργυρείων, γινώσκων δὲ καλῶς τὴν τοπογραφίαν τῶν μερῶν τούτων, δὲν εὐρίσκει τὰς δύο ταύτας θέσεις ἀρκούσας πρὸς ἀσφάλειαν τῶν μεταλλείων, δι' ὃ προτείνει τὴν κατασκευὴν καὶ τρίτου φρουρίου ὀρίων καὶ τὴν θέσιν «εἰ οὖν, γράφει, καὶ ἐν μέσῳ τούτων» τῶν τειχῶν τῆς Ἀναφλύστου καὶ Θορικοῦ «γένετο ἐπὶ τῷ ὕψι ἡλοτάτῳ Β ἢ σῆς τρίτον ἐρυμα, συνήκοι τ' ἂν τὰ ἔργα εἰς ἐν ἐξ ἀπάντων τῶν τειχῶν.» Ἡ θέσις λοιπὸν τῆς Βῆσης κατὰ τὸν Ξενοφῶντα κειμένη μετὰ τὸ Ἀναφλύστου καὶ Θορικοῦ, θέσις εὐκλῶς καταλαμβανομένη ὑπὸ πολέμων ἐκ θαλάσσης ἦτο πρόσφορος πρὸς κατασκευὴν τρίτου φρουρίου· ὀρίζει δὲ καὶ τὸ σημεῖον ἐφ' οὗ ἔπρεπε νὰ κτισθῇ τὸ τεῖχος, οὐχὶ εἰς τὰ κατώτατα μέρη παρὰ τὴν θάλασσαν, ἀλλ' ἐν τῷ ὑψηλοτάτῳ τῆς Βῆσης, δηλὰ δὴ εἰς τὴν Ἀνω Βῆσαν, ἐξ ἧς καθ' ἡμᾶς προέκυψεν ἡ Ἀνάθησος. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἡ σήμερον γενομένη χρῆσις τοῦ ἀνω καὶ κάτω ἐπὶ χωρίων ὡς Ἀνω Σούλι καὶ Κάτω Σούλι, Ἀνω Φανάρι καὶ Κάτω Φανάρι ὑπῆρχε καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις. Ἐπὶ τῶν δῆμων τῆς Ἀττικῆς γνωρίζομεν ὅτι ἐγένετο χρῆσις τῶν τοπικῶν ἐπισημαμάτων ὕπενερθεν καὶ καθύπερθεν, ὡς ὁ δῆμος Παιανία διηρεῖτο εἰς ὑπένερθεν καὶ καθύπερθεν, ὡσαύτως ὁ δῆμος Ποταμός. Τοιαύτη τις διαίρεσις θὰ ὑπῆρχε καὶ ἐπὶ τοῦ δήμου Βῆσης, ἀφοῦ εἶνε καὶ ὑψηλότατον τμήμα, ὅπερ ἐπὶ τῶν μεταγενεστέρων χρόνων ἀντὶ ὑπένερθεν Βῆσα, ἐλέγετο Ἀνω Βῆσα, ἐξ οὗ τὸ Ἀνάθησος.

Ἐκ τούτων καθ' ἡμᾶς ἐξάγεται ὅτι ἡ θέσις τῆς Ἀνάθησου καὶ ἡ περὶ αὐτὴν χώρα εἶνε ἡ θέσις τοῦ ἀρχαίου δήμου Βῆσης, καὶ ὅτι ἡ γραφὴ τοῦ ὀνόματος εἶνε Ἀνάθησος καὶ ὄχι Ἀνάδυσσος. Φαίνεται δὲ ὅτι ἡ γραφὴ τοῦ ὀνόματος Βῆσα καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἡμφισβητεῖτο, δι' ὃ καὶ ὁ Στράβων σημειεῖ ὅτι τὸ ὄνομα τοῦ Ἀττικοῦ δήμου Βῆσης πρέπει νὰ γράφηται δι' ἐνὸς σίγμα, διὰ δὲ ὅς ἡ Βῆσσα τῶν Λοκρῶν, ὅπερ καὶ ὁ Στέφανος ὁ Βυζάντιος ἐπαναλαμβάνει.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 16 Ἰανουαρίου 1890.

Α. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗΣ